

Zorla Müslümanlaştırılan Ermeni kadınların hikâyesi

Posted on 27/04/2017

Ermeni Soykırımı'nın üzerinden tam 102 yıl geçti. Kıyımlar, yıkımlar arasında soykırımı dair hiç bilinmeyen Ermeni kadınların izini sürdük. Xanê, Fatıkê, Zeynê, muhtar Fatma ve kızı Alis ile Hawê'nin hikayesi, savaşın ve soykırımın, nasıl da kadın bedeni üzerinden ayrı bir yıkıma uğratıldığını gösteriyor. Her şeye rağmen, kendinden sonraki kuşağa yaşadıklarını aktarabilen bu kadınlar, kültürel belleğin de asıl taşıyıcısının yine kadınlar olduğunu gösteriyor.

Ermeniler tarafından "Büyük Felaket" olarak adlandırılan bir buçuk milyon Ermeni'nin katledildiği soykırımın ardından bir asır geçse de İttihat ve Teraki Cemiyeti'nin Türk milliyetçiliği saldırılarından en çok zarar gören Ermeniler, bırakmak zorunda kaldıkları mallarına dair hala bir hak iddia edemezken, katliamın gerçekleştiği toplu mezarlar noktaları da henüz net olarak bilinmiyor. Soykırım öncesi Ermenilerin oldukça fala nüfusa sahip olduğu Mardin'de soykırımın izini sürdük.

Xanê ve Fatıkê'nin hikayesi

Soykırımın ardından Xanê ve Fatıkê'nin hikayesi ortaya çıkıyor. Bu iki kadının hikayesi, esir düşen kadınların zorla Müslümanlaştırılarak seks kölesi olarak üçüncü ve dördüncü eş alınan Ermeni kadınların acı dolu hikayelerinden. Daha kundaktayken soykırım kafilesindeki annesi tarafından komşusu Eyno'ya verilen ve Eyno'nun eşi Şehmus tarafından cinsel istismara uğrayan Fatıkê ve Bêdo'nun kızı Xane'nin Der Zor kafilesinden satın alınarak Mardin'in Mazıdağı ilçesine bağlı Piran Köyü'nde uğradıkları cinsel saldırılar üstü

kapatılmış acı dolu kadın hikayelerinin sadece küçük bir bölümü.

Kendi topraklarınızda ansızın gelişen olayların ardından bir anda yabancı konumuna geldiğinizi düşünün. İşte Fatikê'nin de hikayesi böyle. Mardin'in Piran köyünde yaşayan Ermeni kfilesinin Newala Pivaza dağlık alanında kırımdan geçirildiği dönemde doğan Fatikê de annesinin kucağında, kim bilir hangi cennet hayalli Müslüman'ın kılıçtan geçirileceği 7'inci kişi olarak küçücük bedeniyle kafilenin içinde yer alıyordu.

'Kesecek var' dendi mi ince bir yürüyüş başlar

Kapıları çalan askerlerin, "kesecek var" demesiyle aynı köyde Müslümanlar kılıçları kuşanırken, Ermeniler ise ölümünün yaklaştığına işaret eden bu sözlerle doğup büyüdüğü evlerine son kez bakıp yola koyuldu. Kendilerine ait sokaklarında tek sıra halinde ölüm yolculuğuna giderken, ardından kalan evlerini kapmak için sabırsızca bekleyenlerin arasında kim bilir hangi yıkıntı duygular yaşanmıştır. Kafilelerin arasından gidenlerin arasından biri de henüz adını dahi almamış Fatikê'ydi, hoş isim koymaya ne hacet, köleleştirilen kadınların ismi de Müslümanlaştırılmıyor muydu zaten? Kafileyle giden annesinin kucağından bir anda "bari o kurtulsun" diyerek kundaktaki Fatikê'yi komşusu Eyno'ya veren annesi kızının bundan sonraki yaşamında başına geleceklerini tahmin etseydi, yine de Eyno'ya verir miydi acaba?

7 yaşında istismar başlar

Asıl adı meçhul, Muhammed'in kızının adını alan Ermeni kızı Fatikê'nin hikâyesi böylece başlamış olur. Eyno ve Şehmus'un evlatlığı olarak büyüyen Fatikê 5 yaşına geldiğinde ise birkaç yıl sonra evlendirilmek üzere oğulları Xeto ile kertilir. Kardeş rolleriyle büyücek olan Fatikê ve Xeto böylece kardeşlik evrelerini bitirdikten sonra eş rollerine hazırlığa başlamış

olur. Çocukluğu boyunca sessizliğe bürünen Fatikê, 7 yaşına geldiğinde ise hayatındaki en acı günleri yaşar.

'Beşik kertmesi' Xeto'nun babası Şehmus tarafından sürekli cinsel istismara maruz bırakılan Fatikê bunu kimseye anlatamaz. 12 yaşına geldikten sonra Xeto'yla çocuk yaşta evlendirilmek isteyince ise Şehmus buna karşı çıkar. 3 yıl erteleme ardından ise Fatikê bu kez ise Xeto tarafından kaçırlır. Kaçırmanın ardından Şehmus'un istismarı Eyno'ya anlatılmıyorsa, Eyno gidip Fatikê'yi alır ve küçük kızı Şehmus'la evlendirir.

Büyüttüğü kızı zorla evlendirmeyi kendine yediremeyen Eyno, köyü ve tüm yaşadıklarını geride bırakarak Mardin yakınlarında Qesra Hesenê Qenco konağına sığınır. Birkaç yılın ardından bölgedeki en bilindik alternatif tıpçı olarak tanınan Eyno burada sayısız topraklar alırken, savaşın bitmesiyle beraber yeni Türkiye'nin de kıtlık dönemi tamamen etki etmeye başlar. Şehmus'un açlığını fırsat bilen Eyno, Fatikê'yi yanına alarak burada birlikte bir hayat sürerler.

Der Zor kfilesinin kölesi Xanê

Anadolu kfilesiyle Suriye'de bulunan Der Zor çölüne gönderilme bahanesiyle yola koyulan ve Mardin yakınlarında topluca katledilen grubun satılık kadınları arasında yerini alanlardan biri de Bêdo'nun kızı (Xana Bêdo) Xanê'ydî. Deyim yerindeyse Ermeni cesetlerinin akbabası kadın simsarı Hesen tarafından satın alınan Xanê 10 yaşındaki erkek kardeşini de yanına alma şartıyla Hesen'le gider.

Piran köyünde Şehmusê Heci'ye satılan Xanê 'ikinci eş' olarak yaşam mücadelesi verirken erkek kardeşinin adı ise Muhammed olarak değiştirilir. Bir yandan hiç bilmediği Kürtçeyi öğrenmeye çalışan Xanê, bir yandan kadınların dışlayan tavırları ve eziyeti altında tutunmaya çalışırken, bir yandan da her gece "koca" sıfatlı erkek tarafından tecavüze maruz

bırakıldı. Kendisi gibi sesinin de çok güzel olduğu hala köylülerce söylenen Xanê tüm yaşananları Ermeni ezgilerini söyleyerek üzerinden atmaya çalışırken, tüm olanlara anlam veremeyecek kadar küçük olan Ermeni kardeşi Muhammed ise yeni tanıştığı adı ve diniyle yeni bir yaşam kurar kendine.

Zeynê, muhtar Fatma ve kızı Alis

Gelelim Maraşlı Der Zor kafilesinden Zeynê ve yine aynı kfileden yeni adı Fatma'yla küçük kızı Alis'in hikayesine... Kendi topraklarında esir düşenlerden Fatma ve Alis aynı ailenin baba oğluna satılırken, Der Zor kafilesinden Maraşlı Zeynê ise yok olan yaşamının ardından yeni bir hayatın içinde yer alır.

Türkiye'nin hiç Türkçe bilmeyen Kürdistan'ında 7 köye muhtarlık yapan Türkiye'nin ilk kadın muhtarı Fatma ve kendisiyle çocuklarına zorla din dersi verilen Hawê'nin (Hawa Êgo) portresini konu alacağız. Der Zor kafilesinden Maraşlı Fatma üzerine yük edilen yeni adı gibi, dilini bilmediği coğrafyanın insanlarıyla satılık bir kadın olarak, kadın olmanın en büyük mücadelesini verirken, kendi topraklarında esir düşen Hawê ise kuran okuma ve tespih çekme zorunluluğuyla, zorla evlendirildiği din adamı Şêx Ömer'den doğurduğu 3 oğlunu da din alimi olarak büyütme zorunda kalan hikayesi soykırımın Ermeni izlerinden geriye kalan küllerinden.

Soykırımın köleleri

Fatma ve kızı Alis, ailelerinin gözlerinin önüne "kesilecek" kafilesine katılırken, buldukları evde yıllardır eşinin arkadaşı olan Mustafa tarafından satın alınır ve yine evleri aynı kişi tarafından yağmalanır. Alis'i de oğlu Resul'e alan Mustafa'nın çocukları Fatma ve Alis'in acıları yetmezmiş gibi onları çekemez ve her gün fiziksel şiddet uygular. Zorlu kış günlerine

dağda bayırda çalıştırılan anne kız, yaz aylarında saatlerce tarlada çalıştıktan sonra gece ise satın alındıkları erkekler tarafından tecavüz saldırısına uğrayarak geçirmek zorunda kalırlar.

İntikam kadın bedeni üzerinden alınır

Gel zaman git zaman tüm zulme dayanan Fatma'ya kinini büyüten çocuklar yine tarlada çalışmakta olan Fatma'nın kafasını taşlarla ezerek taş kümesi altına saklarlar. Mustafa'nın tüm arayışları sonuçsuz kalırken, çocuklar olayı babalarına hiç anlatmazlar. Aylar sonra cesedin taş kümesinin altında bulunmasıyla çocuklar suçunu itiraf ederken, baba ise intikamını yine küçük kız üzerinden alır. Mustafa Resul'ün satın aldığı ganimet gördüğü Alis'e el koyar ve dini nikah kıyar.

Kadın bedeni üzerinden intikamın alındığı bu olayın ardından ise Alis'in korkunç hikayesi kişilerin değişimiyle kaldığı yerden devam eder.

Zeynê'nin 'satılık' hayatı

Maraşlı Der Zor kfilesinden Zeynê'nin hikayesi de tüm Ermeni kadınlarınkine benzer. Kadın simsarı Heciyê Merdini tarafından Mardin'in Mazıdağı ilçesine bağlı Piran köyünden Eminê Mısto'ya satılan Zeynê, köylülerin Türkçeyi bilmemesini fırsat bilip oğlu Ali'ye önce Türkçe öğretir ve hemen ardından ise tüm yaşadıklarını. Ermeni kızı Zeynê günler süren aç susuz kafilenin ölüm yürüyüşünün ardından ailesinin gözlerinin önünde katledilmesini, çocuklara tecavüz edilmesini, kanlı kıyafetlerin dahi yağmalanmasını oğluna anlatır ve zorlu yaşamına son verir.

Türkiye'nin ilk kadın muhtarı Fatma

Maraş'tan toplatılan Der Zor kafilesi içinde yer alan önceki meçhul Fatma, Mardin yakınlarında tek sıra haline getirilerek “Ya İslam ya ölüm” şartına “ölüm” diyen grubun içinde yer alıyordu. Kurşunlanarak yere yığılan grubun arasında kendisi de kurşunlardan nasibini alan Fatma, sonradan başına geleceklerine bakılırsa şans eseri mi bilinmez hayata kalmayı başarır. Ölülerin arasında gün boyu baygın kalan Fatma, akşam akbaba misali yağmacıların gürültüsüyle uyansa da yardım istemeye korkar. Bir kadının kanlı kıyafetlerini çıkarmaya çalışmasıyla elini ağzına götürerek bakışlarıyla kimseye söylememesi için yalvaran Fatma'yı kadın yüz üstü çevirerek böylece yüzünün gözükmemesini sağlar.

Kanlı kıyafetleriyle satılan kadınlar

Akşamın tam çökmesini fırsat bilen Fatma, ölüleri üzerinden atarak yürümeye başlasa da saatler geçmesine rağmen işine devam eden yağmacılardan kadın simsarı Heciyê Merdini'nin ağına takılır. Soykırımın yeni mesleklerinden kadın simsarlarından Heciyê Merdini'nin kadın grubuyla yakınlarda bulunan bir evde balık istifi gibi sıralanıp burada 20 gün kalır. Her gün müşterisinin eksilmediği bu evde kadınlar üzerinde kuruyan kanlı elbiseleriyle bir bir satılırken, Fatma'ya da kadınların satıldığını duyar duymaz ordan buradan borç ettiği paralarla satın alan Tezne köyünün en işe yaramaz Ebo ile evlendirilir. Oldukça zeki olan Fatma'ya da böylesi bir hayat düşer.

Tek Türkçe bilen oydu

Ebo'nun zincirine takılıp köyün yolunu tutan Fatma, Ermeni ve Kürtlerin yaşadığı bu köyde Ermenilerin bir anda yok olmasıyla hiç Ermenice konuşulmamasıyla kendini bir anda bilmediği dilin konuşulduğu bir yerde bulur. Yılların ardından yeni Türkiye'nin ilanıyla birlikte Fatma geçen yıllar içinde ayrıca Kürtçeyi de öğrenmiş olurken, köylere muhtarlık

zorunlu hala getirildiğinden askerler kapı kapı dolaşıp muhtar adayı arar. Ama ne yazık ki Mardin Mazıdağı bölgesinde henüz kimse Türkçeyi bilmez.

Tek Türkçe bilen Fatma, böylece çevre köylerle beraber 7 köyün muhtarlığını yaparken, aynı zamanda da Türkiye tarihinin ilk kadın muhtarı olur. Tüm baskılara rağmen tanınmaması amacıyla isminden başka dini ve kültüründen hiçbir ödün vermeyen Fatma, aynı zamanda Kürtlere sürekli söylediği “Biz kahvaltıydık, siz öğle yemeği olacaksınız” sözler yıllar sonra yerine gelir. Gün olur devran dönse de bu sözlerin sahibi Fatma, köy yakmalarının önünü durduran belirleyici isim olmaktan, Kürt hareketi mensuplarını evinde saklamaktan da hiçbir zaman geri adım atmaz.

Kendini bir anda Müslümanlıkta bulan Hawê...

Hawê'nin hikayesi de kendi topraklarında yabancılaştırılanlardan. Mazıdağı'nın Piran köyünde babası, annesi ve akrabaları gözlerinin önünde katledildikten sonra, kırimdan önce babasına “ben ona sahip çıkarım” sözü veren Şêx Ömer'in üçüncü eşi olmak zorunda kalan Êgo'nun küçük kızı Hawê kendini bir anda dini vazifelerini yerine getiren tesettürlü bir kadın olarak görür.

Çocuk yaşta vlendirilmesi yetmezmiş gibi nazma kılmak ve oruç tutmak zorunda kalan Hawê 15 yaşında kucağına aldığı ilk oğluna da dini öğretiler vermek zorunda kalır. Ardından doğan üç oğluna da ayını dini öğretileri aktarmak zorunda kalan Hawê'nin tüm köyde Ermeni olması sanki “kara bir leke”ymiş gibi mazide kalan bir sır olarak kalırken, Hawê 3 oğlunu da kuranı ezbere okuyan, camide vaiz veren din alimleri olarak yetiştirmek zorunda kalır.

Kaynak: gazetesujin.com

